

POSTANOWIENIE

Dnia 15 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z powództwa S. K., T. J., U. K., K. P.
przeciwko E. Spółce Akcyjnej w G. Oddziałowi w K.
o ustalenie istnienia stosunku pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 15 marca 2017 r.,
skargi kasacyjnej powodów od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w K.
z dnia 21 stycznia 2016 r., sygn. akt V Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża powodów kosztami postępowania kasacyjnego
strony pozwanej.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z 21 stycznia 2016 r. nie uwzględnił głównych
żądań i oddalił apelacje skarżących powodów od wyroku Sądu Rejonowego w K. z
28 września 2015 r., który oddalił ich powództwa o ustalenie istnienia stosunków
pracy z pozwaną spółką akcyjną E. w G. Oddział w K..

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na
podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Podano, że:

„1. Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z uwagi na fakt, że Sąd
drugiej instancji wyraźnie i oczywiście pominął utrwaloną, zarówno w orzecznictwie
Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości jak też w orzecznictwie Sądu

Najwyższego, celowościową i funkcjonalną wykładnię art. 23¹ Kodeksu pracy w zakresie w jakim Sądy te zdefiniowały pojęcie części zakładu pracy jako samodzielnej, funkcjonującej jednostki zatrudnienia, będącej przedmiotem przejęcia przez nowego pracodawcę pod warunkiem zachowania tożsamości po przejęciu”;

„2. W sprawie występuje istotne zagadnienie prawne nierozwiązane dotychczas w polskim orzecznictwie sądowym, którego wyjaśnienie ma znaczenie dla innych podobnych spraw, wymagające jednoznacznego stanowiska w kwestii normatywnego czy pozanormatywnego (obligacyjnego) charakteru przepisów pozakodeksowych źródeł prawa pracy, uzależniających decyzję pracodawcy w kwestii restrukturyzacji zatrudnienia lub przejścia części zakładu pracy na innego pracodawcę od zawarcia porozumienia z działającymi na terenie zakładu pracy związkami zawodowymi oraz ewentualnych sankcji za nieprzestrzeganie przez pracodawcę tego rodzaju przepisów. W powyższym zakresie można dostrzec istotne rozbieżności poglądów czego wyrazem mogą być liczne orzeczenia Sądu Najwyższego opowiadające się za całościowo normatywnym charakterem postanowień pakietów socjalnych włączonych do ponadzakładowego układu zbiorowego pracy (chodzi tu zwłaszcza o uchwałę 7 Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2006 r. oraz wyrok Sądu Najwyższego z 8 czerwca 2010 r.) oraz przeciwnie stanowisko Kolegium Arbitrażu Społecznego przy Sądzie Najwyższym wypowiedziane w wyroku z dnia 21 października 2008 r. (III KAS 2/08)”.

Pozwany wniósł o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

1. Skarżący nie wykazali, że skarga jest oczywiście uzasadniona.

Szeroko wskazano na niemałe już orzecznictwo ETS i Sądu Najwyższego. Jednak sama konkluzja tej analizy jest krótka, to jest że pogląd Sądu Okręgowego jest oderwany „od wiążącej Go w tym względzie wykładni normy z art. 23¹ k.p.”, co

jest „*prima facie* oczywiste, tzn. nie wymaga głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań prawnych”.

Rzecz w tym, że dla Sądu powszechnego pierwszym źródłem prawa jest przepis ustawy a nie jego wykładnia. Wykładnia może się zmieniać i być różna. Wykładnia sama w sobie nie stanowi źródła prawa, bo nie zastępuje przepisu. Jeżeli podstawa faktyczna i prawna odpowiada normie prawnej wynikającej z przepisu, to nie można stwierdzić, że wyrok Sądu narusza prawo, a tym bardziej w stopniu uzasadniającym stwierdzenie, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Na tak dużym stopniu ogólności można poprzestać w ocenie podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., bo tak samo ogólnie sformułowano wnioski i jego uzasadnienie. Na etapie przedsądu nie ocenia się podstawy kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.). Podlega rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania. Oznacza to, że nie zastępuje szczególnej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. ani jej uzasadnienia.

Należy zauważyć, że w podobnej sprawie przeciwko tej samej pozwanej spółce Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej pracowników od wyroków oddalających ich apelacje i powództwa (postanowienie z 6 września 2016 r., I PK 269/15).

Ponadto w podobnej sprawie Sąd Najwyższy uwzględnił skargę kasacyjną pracodawcy i uchylił wyrok oddalający jego apelację od wyroku uwzględniającego powództwa pracowników (wyrok z 3 marca 2015 r., I PK 187/14). Po całościowej analizie orzecznictwa Sąd Najwyższy stwierdził, że brak wyodrębnienia jednostki organizacyjnej zajmującej się określoną działalnością (np. sprzątniem) w strukturze wielozakładowego pracodawcy nie wyklucza stosowania art. 23¹ § 1 k.p. w przypadku przekazania innemu podmiotowi pracowników wykonujących określony rodzaj zadań w różnych jednostkach organizacyjnych dotychczasowego pracodawcy.

2. Nie spełnia się także pierwsza podstawa przedsądu (wskazana we wniosku jako druga). Z tej zasadniczej przyczyny, że istotne zagadnienie prawne nie zostało sformułowane, co też nie byłoby wystarczające, gdyż konieczne byłoby przedstawienie adekwatnego do zgłoszonego istotnego problemu prawnego jurydycznego uzasadnienia, opracowanego metodycznie i merytorycznie.

Tymczasem uzasadnienie wniosku zestawia z jednej strony uchwałę Sądu Najwyższego z 23 maja 2006 r. (III PZP 2/06) oraz wyrok tego Sądu z 8 czerwca 2010 r. (I PK 23/10) a z drugiej strony orzeczenie Kolegium Arbitrażu Społecznego przy Sądzie Najwyższym z 21 października 2008 r. (III KAS 2/08) i podaje, że „konieczne jest aby Sąd Najwyższy ostatecznie wyjaśnił jaki charakter mają normy zbiorowego prawa pracy, tj. normy pakietów socjalnych przejętych do zakładowych i ponad zakładowych układów zbiorowych pracy a w szczególności czy normy te podlegają podziałowi na normatywne i obligacyjne, czy znajduje także do nich zastosowanie podział z art. 240 § 1 k.p. i wreszcie czy zapis ponadzakładowego układu zbiorowego pracy uzależniający decyzję pracodawcy od zawarcia porozumienia, o którym mowa w art. 26¹ ustawy o związkach zawodowych należy do kategorii z art. 240 § 1 pkt 1 k.p. czy do kategorii 240 § 1 pkt 2 k.p.”.

Tak ujęty przedmiot wniosku nie składa się na istotne zagadnienie prawne, gdyż nie wykracza poza zwykłą wykładnię prawa. Nie każda wykładnia prawa uzasadnia podstawę przedsądu (*a contrario* art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Znaczenie mają dopiero poważne wątpliwości w wykładni przepisu lub rozbieżność w orzecznictwie sądów. Wniosek nie wskazuje na rozbieżność w orzecznictwie sądów. Nie wynika ona wszak z trzech powołanych we wniosku orzeczeń Sądu Najwyższego. Orzeczenie Kolegium Arbitrażu Społecznego przy Sądzie Najwyższym z 21 października 2008 r., III KAS 2/08, nie może być uznawane za rozbieżne z uchwałą Sądu Najwyższego z 23 maja 2006 r. i wyrokiem Sądu Najwyższego z 8 czerwca 2010 r. Inne są podstawy i przyczyny tych orzeczeń.

Pytanie o charakter norm zbiorowego prawa pracy, nawet gdy są to normy pakietów socjalnych przejętych do zakładowych i ponadzakładowych układów zbiorowych pracy, także jest zbyt ogólne i nie składa się na istotne zagadnienie prawne. Wszak nie ma podstaw aby wyłączyć wówczas podział z art. 240 § 1 k.p. na postanowienia o charakterze normatywnym i obligacyjnym. Wniosek nie twierdzi, że taki podział jest wyłączony. Inną kwestią jest kwalifikacja w ramach tego podziału określonego zapisu układu zbiorowego pracy. Jednak wówczas należy to do wykładni prawa (ustalenia normy prawnej) w konkretnej sprawie. Czyli znaczenie ma treść indywidulanej regulacji i wynikającej z niej normy, jej uzasadnienie (*racja*) i znaczenie. Wszak wpraw to same strony układu mogą

określić jej treść (art. 241⁶ k.p.). W razie konkretnego sporu sądowego rozstrzyga sąd. Ustalenie i stosowanie prawa w indywidualnej sprawie nie składa się na istotne zagadnienie prawne, gdyż przedmiotem zainteresowania pierwszej podstawy przysądu jest problem prawny o uniwersalnym charakterze. W przeciwnym razie funkcja tej podstawy przysądu będzie bezprzedmiotowa i postępowanie kasacyjne stanie się powszechną instancją; może być tyle „istotnych zagadnień prawnych” ile spraw. Chodzi o to, że sednem problemu są konkretne regulacje u pracodawcy w indywidualnej sprawie (sytuacji). Kontrola stosowania prawa należy wówczas do podstawy kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.) lub do podstawy przysądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., a nie do podstawy przysądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Taka sama ocena odnosi się również do pytania o znaczenie porozumienia z art. 26¹ ustawy o związkach zawodowych.

Innymi słowy wniosek o przyjęcie skargi w krótkiej treści zestawia orzeczenia, które wcale nie są sprzeczne (rozbieżne). Nie formułuje istotnego zagadnienia prawnego lecz żąda odpowiedzi na ogólne kwestie. Wówczas sedno odpowiedzi sprowadza się do analizy konkretnego zapisu prawa zakładowego i jego znaczenia dla konkretnego sporu, co nie należy do pierwszej podstawy przysądu. Nie można też pomijać, że w regulacji z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. chodzi o istotne zagadnienie prawne występujące w sprawie. W sporze zasadnicze znaczenie miał art. 23¹ k.p., który działa w określonej sytuacji (*ex lege*). Przepis ten nie może być wyłączony przez umowę jak również przez przepisy niższej rangi. Ponadto jest różnica między umową społeczną a prawem powszechnym. Potwierdza to choćby orzeczenie w sprawie III KAS 2/08, z którego wynika, że porozumienie ("umowa społeczna") pracodawcy ze związkami zawodowymi, które nie jest oparte na ustawie oraz nie określa praw i obowiązków stron stosunku pracy, nie ma charakteru normatywnego w rozumieniu art. 9 § 1 k.p. Porozumienie takie ma oparcie w art. 59 ust. 2 Konstytucji RP i ustala uprawnienia oraz zobowiązania jego stron. Jeżeli pracodawca zobowiązał się w umowie społecznej do uzgodnienia restrukturyzacji ze związkami zawodowymi, to powinien zobowiązanie to wykonać z odpowiednią starannością. Związki zawodowe nie mogą jednak blokować restrukturyzacji.

Dalej idąca analiza wykracza ponad potrzebę argumentacji, gdyż uprawnione jest stwierdzenie, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do

rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

Zważając na niepowodzenie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz rozstrzygnięcie sprawy, za uzasadnione uznano nie obciążanie skarżących kosztami postępowania kasacyjnego strony pozwanej (art. 102 k.p.c.).